

A vadászetika szabályai hajdan szájhagyomány útján éltek és terjedtek, az idősebb vadászok adták át a fiataloknak.

Viselkedés az őz vadászaton

Vadász emlékeim közül legmaradandóbbak azok az intelmek, amelyeket még iskolás gyermekként hallottam az öreg vadásztól, amikor dorogálóan, de kedvesen neveltek és figyelmeztettek engem és a többi fiataalt az illő viselkedésre.

A vadászetika szabályait megsértőkkel szemben csak az utóbbi években lehet „jogszabályi” szinten fellépni, azóta, hogy a Vadász-kamara etikai szabályzata megszületett. A vadászetikának gazdag irodalma van, bárki hozzájuthat és elolvashatja, megismerheti. Ennek ellenére gyakran találkozunk e szabályok durva megsértőivel. A vadászetika általános érvényű minden vadfajra, azok vadászataira, a vadász viselkedésére. Ám a sok azonosság mellett találhatunk némi eltérést is az egyes vadfajok vadászatának etikai normái között. Ennek oka a faj gyakorisága, ismertsége és vadászati módja. Az őz vadászatával kapcsolatosak közül az általam fontosabbnak tartottokról írok az alábbiakban.

Meghívás őz vadászatra

Azt, hogy ki hívhat vendéget őz vadászatra, általában a vadásztársaság (vadászatra jogosult) házi szabályzata tartalmazza. Ettől nem csak hogy nem illik, de nem is lehet eltérni, tehát ez legyen a vendég hívásnál az első szabály. Őz vadászatára csak az hívhat vendéget, aki maga is jogosult arra, és jogát vendége részére átadhatja. Suta és gida vadászatára a meghívásnak ugyancsak lehetnek korlátai, de napjainkban még ezt ritkábban korlátozzák. A vendég hívás ritkán szól egynél több bakra, nem úgy, mint néhány évtizeddel ezelőtt, amikor megesezt, hogy az illusztris vendéggel féltucatnyi bakot is lövettek. Tehát csak egy őz bak elejtésére illik vendéget hívni, ennél többet ajánlani, netán lövetni napjainkban már

igencsak etikátlan cselekedet. Fontosnak tartom, hogy a meghívó ezt és a lehető bak minőségét, agancsának nagyságát, tömegét közölje a vendégével.

A vadászat időpontjában és tartamában időben illik megegyezni,

hogy a vendég felkészülhessen rá. Magam is jártam már úgy, hogy amikor a szívélyes és sokadszori meghívásnak végre eleget tudtam tenni, az eredménytelen délutáni vadászat után este közölte velem vendéglátóm, hogy egy későbbi időpontra fennáll a meghívása, de pillanatnyilag nem tud szállást adni. Kénytelen voltam hát beülni a kocsimba, és éjjel hazaautóznom. A távolról jött vendéget illetlenség egy alkalomra, hajnali vagy délutáni vadászatra vendégül látni, ezt nem csak a vadászat sikere, de a vendég pihenése is indokolja.

A vendéget a meghívónak illik fogadni, ezt a tisztet csak a legkritikább esetben lehet másra bízni, hiszen ő a meghívó, a kísérő szerepét is betölti. Ha a vendég hívó nem vállalja a vadásztatást, azt a hivatásos vadászt, akire rábízta vendégét, még a vadászat megkezdése előtt mutassa be vendégének. Erre a meghívottnak és a kísérőnek egyaránt szüksége lehet, illendő mind a két személynek lehetőséget adni arra, hogy megismerhessék egymást, és szót válthassanak a vadászatról.

A későbbi félreértések megelőzése érdekében, a vendég hívó közölje, hogy hibázás vagy sebzés esetén folytatható-e a vadászat, ugyanis ott, ahol a vadgazdálkodásra egy kicsit is adnak, a megsebzett vad elhullottnak számít.

A vendég hívó, illetve a vadásztató viselkedése

A vendéget általában a meghívója vadásztatja, ha mégsem, ezt a feladatot többnyire a hivatásos vadász látja el. Ha teheti, a meghívó ilyen esetben is vegyen részt a vadászaton. A vendég hívó a vadászaton illő vadászöltözékben, ápolatlan jelenjen meg. A piszkos, netán véres, sáros ruhával nem csak önmagát minősíti, megsérti vendégét és a vadászatot is. Fegyvert, távcsövet, a zsigereleshez tört vagy vadászkest, törlőruhát, esetleg kézmosáshoz vizet vigyen magával. A bendőn lőtt őz zsigerelesét követően nem csak illik, szükséges is kezét mosni. Megeshet, hogy a vendéget azzal kívánja

„megtiszteli” a vadásztató, hogy saját fegyverét otthon hagyja. Ne tegye ezt, ugyanis szükség lehet rá, pl. ha a vendég fegyvere elromlik, de a sebzett vad utánkéréséhez is hasznos lehet a két fegyver.

dászathoz gyakran szerencse is kell.

Abban az esetben, ha nincs konkrét terve a vadászatónak, nincs ismert lőhető bakja, ne igyekezzen az első bakra rábeszélni vendégét. Ismeretlen, távoli őz bak lelövésére se ösztökélje, mert a bak lehet fiatal, reményteljes agancsú, amelynek lelövésével még várni kell. A távoli lövésben mindig benne van a hibázás és a sebzés lehetősége, ami a további vadászatot és a barátságot is megkeserítheti. Esetenként a közeli lövés során is történhet hibázás. Ezt a kísérő ne rója fel sértően, együtt keressék ennek magyarázatát a vendéggel, majd az esetet követően beszéljék meg a részleteket.

Az etikus vendég nem siet el a lövést, ezért a vadásztató szólítsa fel, ha lőhetőnek ítéli az őzet. Jegyezze meg a rálövés helyét, találat vagy hibázás esetében egyaránt figyelje a vad jelzését, elugrását, ugyanis a vendég a lövés izgalmában azokra gyakran már nem tud figyelni. A rálövés helyét minden esetben keresse meg, még akkor is, ha az őz a közelben dermedten fekszik. Elsőként illetlenség a zsákmányhoz közelíteni, engedje előre vendégét, akinek csak azt követően gratuláljon, ha ő saját szokásának megfelelően megadta már a vadnak a tiszteletet. A vadon a találat helyét együtt vizsgálják és értékelik ki. Dicsérje a vendég lövését, ha az rászolgál arra. Alaposságot bizonyítja, ha a vércsapa nyomán visszamegy a rálövés helyére, hogy lőjeleket keressen. A bak trófeáját ugyancsak együtt értékeljék ki vendégével, és ellenőrizze a zsákmányolt őz korát, hogy azt helyesen ítélte-e meg élő állapotában.

A gratuláció során minden esetben, bak, suta vagy gida lövése után egyaránt adjon töretet ven-

Ha a vendég nem dohányzik, a kísérő csak abban az esetben gyújtson rá, ha a füst nem zavarja a vadászt, előfordulhat, hogy megköhögtesse, amivel az őzet is elugraszthatja.

A vadásztató a vadászat körzetét alaposan ismerje, legyenek „naprakész” ismeretei róla, ettől a vadászati sikere függhet.

A vadásztató ne vaktában vigye vagy vezesse vendégét a vadászaton, mert a meghívott felismerheti a házigazda tudatlanságát vagy esetleges félrevezető szándékát.

Visszataszító és élményromboló, ha a gazda tudásával, vadászati sikerével kérkedik. Ha netán nem jön meg a várt őz bak, nem találják a szokott helyén, felesleges bizonygatni: „Tegnap még láttam”, a tapasztalt vadász vendég megérti az ilyen esetet, tudja, hogy a va-

dégének, és ne feledkezzen meg az „utolsó falat”-ról sem. Ha netán vendége az első őzét ejtette el, az avatást a helyszínen végezze el a hagyományos módon, de mellőzze a durvaságot, az avató bottal inkább csak legyintse meg a boldog vadász ülepét.

A zsigerelést felajánlhatja vendégének, és ha az kívánja elvégezni, hagyja rá. A zsigerelés során a golyó útját, a belső szerveket, az őz kondícióját, mindent, amit szükségesnek tart, nézzen és figyeljen meg. Ha vendégét érdekli, beszéljék meg együtt a tapasztalatokat. A trófea preparálását a vendég kérésének vagy a helyi gyakorlatnak megfelelően végezzék.

A vendég viselkedése

A vendég pontosan érkezzen a találkozóhelyre, ne várassa a meghívóját. Ruházata legyen tiszta, vadászhoz illő, egyszínű zöld vagy

barna, semmi esetre sem kommandós öltözék. Fegyvere ápolat, karbantartott, lőszer elegendő legyen. Ha bizonytalan fegyverének pontosságában, tegyen próbálvést, de vannak igényes és előrelátó vadászok, akik ezt javasolják is a vadászat előtt a vendégnek. Kivételes esetben maga a vendég is kérheti a próbálvést, ha netán nem ismeri megfelelően még vendéglátója. Ez történt az én esetemben is egy 80 év feletti német vadással. Személyesen nem ismertük egymást. Érkezését követően rövid beszélgetés után arra kért, segítsék fegyverének belövésében. Próbáltam erről lebeszélni, ugyanis hallomásból már ismertem kiváló lőképeségét, ő azonban ezt bizonyítani kívánta, kérését teljesítettem. Pontosan lemérte a 100 méter távolságot, oda tetette a céltáblának kinevezett akáckuglit, amelynek a közepére 5 cm átmérőjű fekete papírt ragasztott. Mondanom sem kell, az első lövése, de az azt követő kettő is a feketébe talált. A jelenlévő vadásztársaimmal cselekedtet úgy nyugtáztuk: etikából és golyólövésből egyaránt kitűnőre vizsgázott a vendégünk.

A vendégnek természetesen tudnia kell, hogy mire szól a meghívás. Ez a vadászati idénytől függően lehet bak, suta vagy gida. A vendég fogadja el a felajánlott bakot, ne próbálkozzon nagyobbra „cserélni”, módosítani, s ha meglátta a kapott bakját, ne érdeklődjön egy következő lehetőségéről. Illetlenség rákérdezni,

hogy lőhet-e másikat, de még a lehető suta és gida számáról se kérdezősködjön. A vadászat előtt érdeklődjön a tervezett vadászai módokról, és ha netán egészségi állapota vagy egyéb ok miatt számára nem megfelelő a tervezett cserkelés, mert nem bírja a gyaloglást, helyette kérje a neki megfelelőbbet, feltéve, ha arra vendéghívójának lehetőség van.

A házigazda a legtöbb esetben szívesen fogadja a vadászterületre, a vadállományra, vadászati eredményekre vonatkozó kérdéseket. Saját eredményeivel ne dicsekedjen, ha rákérdeznek, dicsekvés nélkül szóljon azokról. Ne követelje az ételt és az italt, várja meg, hogy megkínálják. Vadászon feleslegesen ne fecsegen se a vadász, se a vendég. Fegyverét körültekintéssel, a szabályok betartásával kezelje a vadászon és azt követően is.

Abban az esetben, ha a vadásztatója nem kifogásolja, minden vadat, azt is amelynek elejtésére éppen akkor nincs lehetőség, vegye szemügyre kézitávcsővel és ne fegyvertávcsővel. Véleményt is mondhat róla, ha van benne gyakorlata. A lőhetőnek ítélt bakot vagy sutavadat abban az esetben, ha erre van ideje a lövés előtt, ő is nézze meg. Engedély nélkül ne lőjön még akkor sem, ha biztos a dolgában. Ne kapkodjon, törekedjen a biztos lövésre. Hibázás, netán sebzés esetén ne magyarázkodjon, ha ő a hibás, ismerje be. Igyekezzen a lövés irányát, a rálövés helyét megfigyelni A már dermedt vad-

hoz a vendég mehet oda elsőként, és illő módon adja meg az elejtett vadnak a tiszteletet, majd vizsgálja meg, és a kísérővel együtt bírálják el a lövést, a vadat és a trófeát. Fogadja a gratulációt tisztelettel, és köszönje meg a vadászatot. Ha netán kisebb a bak agancsa a vártnál, akkor se becsmérelje, elégedetlenségét ne mutassa ki. Ezekben a percekben a vendégről a jó szemű házigazda sok információt tud szerezni, s ha a kedvezőtlen benyomásokból több lesz, az a későbbi esetleges meghívást is megkérdőjelezheti. Nekem is volt olyan esetem, amikor az erőszakos vendéggel egy rövid szárú, számomra különlegesen ítélt, rendellenes agancsú bakot lövtem. Nem tetszett neki, és ezt a bak mellett tudomásomra is hozta – beosztásánál fogva meglehetett: „Kalapdíszre nincs szükségem” – mondta. Noha az eset évtizedekkel ezelőtt történt, az agancsot ma is őrzöm, mert nem vitte el, e rossz emlékekkel együtt.

Az őz zsigerelését az elejtőnek illik végezni, bár ezt gyakrabban a vadásztató végzi, főként akkor, ha ebben annak nagyobb gyakorlata van. A trófea lefőzésére a legtöbb vadászterületen már kialakult gyakorlat van, de ettől el lehet térni. Ha a vendég kéri, az agancsot elviheti magával, ez esetben azonban a trófea bemutatási kötelezettségét is vállalnia kell.

A vendéghívást és a vadászatot nem csak megköszönni kell, illik megfelelően viszonzozni is.

Farkas Dénes

